

שאלות עמ"ר במקצוע תקשורת

(מבוסס על מצגת של המזכירות הפדגוגית-משה"ח)
עדה ספיר נוב. 2019

סרטון הסבר על שאלות עמ"ר

<https://www.youtube.com/watch?v=a13FRPnKg30&feature=youtu.be>

שאלות עמ"ר

**מטרה: לאפשר למורים קידום למידה הנוגעת
בכל רבדי האישיות של האדם**

**הדרך: בניית דגמי למידה והוראה מתאימים
שינויי איטי ומדורג בהיבחות פנימית
וחיצונית**

**ממטרות חוק החינוך הממלכתי:
"לחנך אדם להיות אוהב אדם, אוהב עמו ואוהב ארצו... המכבד את הוריו, משפחתו ומורשתו,
את זהותו התרבותית ואת לשונו... לפתח את אישיות הילד והילדה"**

שאלת עמ"ר היא שאלת חשיבה מסדר גבוה ומוגדרת כשאלה פוריה

עמ"ר

רלוונטיות מעורבות ערך *

שאלות ערך

שאלת ערך תכלול לרוב דילמה מוסרית או בעיה אתית הרלוונטית לחיי החברה,

והיא אמורה לעורר בנשאל צורך לענות עליה או להכריע בין חלופות

ערכיות/מוסריות ולבטא עמדה פנימית.

שאלת ערך עשויה לעורר מעורבות (וטוב שתעשה זאת) ואף עשויה להיות רלוונטית

לחיי הלומד. אך היא עומדת בפני עצמה גם כשאלת חשיבה העוסקת בערך חשוב

לחברה או לתחום הדעת.

שאלות מעורבות

שאלות המעורבות הן שאלות חשיבה שיוצרות למידה פעילה - קוגניטיבית או רגשית. שאלות שיצרו חיבור בין התלמיד לשאלה גם כאשר היא אינה עוסקת בנושא הרלוונטי לחייו. החיבור יכול להיווצר על ידי בחירה של התלמיד בתוך השאלה, על ידי הבקשה להכריע בין כמה חלופות אפשריות, רצון לפצח את התרגיל, על ידי רצון עז להצליח (חידון כדוגמא) וכד'ו.

שאלות רלוונטיות

שאלות שיעסקו בנושאים הקשורים לעולמו האישי של התלמיד לנושאים שהוא מכיר

מחייו ומעולמו.

בשאלה זו התלמיד מתבקש לקחת מה שנלמד, לזהות בחייו ובסביבתו היבט דומה, לקשר את הדברים, וניתן אף להרחיב לבקשת יישום (פתרון, הכרעה וכו'). בעקבות סוג שאלות זה ייווצר קישור בין הנלמד למציאות.

דוגמא לניסוח שאלה מסוג זה: מה לדעתך ניתן/ראוי לקחת לחיי היום יום

מהתוכן הנלמד... ציין שתי עובדות לפחות והסבר מדוע ראוי לקחתן לחיי היום יום?

עקרונות מנחים לשאלות חשיבה ועמ"ר במופעי היבחנות

- * השאלות צריכות להתבסס על ידע, והניקוד יתבסס על נימוק הגיוני הקשור לתוכן או ידיעות.
- * השאלות צריכות לגעת בעולמו הפנימי של הלומד ("תוך אישי"), בתפיסת עולמו, בתחושותיו, בעולם הסובב אותו והקשור לחייו (מילים לדוגמא: הזדהות, תחושה, ערכים, מסר, תקופתנו, איך היית מכריע, מה דעתך, מקרה מוכר לך וכדו').
- * עדיף שהשאלות תהינה מעניינות, מעוררות, קשורות לעולם הלומד - דורשות הכרעה, בחירה, הזדהות וכדומה.
- * יש לייצר מחוון מדויק ככל הניתן, אך מאפשר מגוון תשובות.

עקרונות מנחים לשאלות חשיבה ועמ"ר במופעי היבחנות

- * תהיה גמישות לתשובות יצירתיות.
- * ניתן לשאול על רגשות, תחושות או ערכים של דמות, ובכך להימנע משאלה ישירה מידי על חיי התלמיד (למשל: כיצד לדעתך חש פלוני בעת האירוע, נמק דבריך על בסיס המאמר שקראת).
- * יש להבהיר ללומדים ולמלמדים שכל דעה אישית תתקבל במידה שהיא תנומק היטב ותבוסס על עובדות.
- * יש להיזהר משאלות רגישות העלולות לזמן תפיסות קיצוניות, ולכוון לדילמות מתונות.
- * כדאי לכתוב את השאלות הללו בשפה המשקפת את הרצון לחשיבה ויצירה (שפה מעט פחות "מבחנית"). כתפיסת המפמ"ר וצוותו ובהתאמה לאופי תחום הדעת.

דוגמאות לשאלות עמ"ר בתקשורת

1. בדצמבר 2022 נאם הרמטכ"ל לשעבר, רב אלוף אביב כוכבי, בפני סטודנטים באוניברסיטת רייכמן.

כל אמצעי התקשורת בישראל ציטטו בהרחבה מנאומו: "יכולנו לא לדעת לפני מספר שבועות על

השיירה הסורית שעוברת מעירק לסוריה. יכולנו לא לדעת מה יש בה..." גם לשם צריך לשלוח

טייסים..."

באמצעי התקשורת המוסדיים, הדיגיטליים וברשתות החברתיות הושמעה ביקורת על כך שדבריו נאמרו בפני גורמים שאינם מוסמכים לקבל מידע זה. באותה תקופה הוסיפו ודיווחו אמצעי תקשורת עולמיים כי ישראל ביצעה תקיפות אוויריות במזרח סוריה נגד שיירת כלי רכב שהבריחה נשק אירני.

גם מידע זה הוא רגיש ומסווג ולא מיועד היה להפצה באמצעי תקשורת שונים.

(מעובד מתוך, "כאן" 11, 14.12.22)

יש הטוענים כי הרמטכ"ל בנאומו חשף מידע סודי שלא היה אמור להתפרסם באמצעי התקשורת.
מנגד, יש הטוענים כי כיום אין אפשרות להסתיר מידע מהציבור וחשוב שהציבור ייחשף למידע
שיכול להשפיע על חייו.

הביעו דעתכם בעניין זה תוך שימוש בשני (2) מושגים מתוך תוכנית הלימודים.

בכתיבתכם הקפידו על הרכיבים הבאים:

א. טענה - הצגת העמדה בעניין בבירור.

ב. הנמקה - הצגת שני (2) נימוקים, הכוללים מושגים וידע שנלמדו בשיעורים שבעזרתם תבוסס

טענתכם.

2. אילון מאסק, הבעלים של "טוויטר" (רשת חברתית מקוונת) תקף בשורת ציוצים את חברת "אפל" (חברת טכנולוגיית מידע), והאשים אותה בחרם פרסום ובאיומים בחסימה ב"אפסטור" (חנות אפליקציות). בינתיים, פרטים אישיים של מיליוני צייצנים דלפו לרשת. מאסק כתב זאת בשורה של ציוצים, בהם טען ש"אפל" לוחצת על "טוויטר" להדק את הפיקוח על התכנים. בנוסף, טען מאסק, כי "אפל" הפסיקה את רוב הפרסום שלה ב"טוויטר", וכי היא פועלת "נגד חופש הביטוי". לידי סוכנות הידיעות "רויטרס", הגיע מסמך פנימי של הרשת החברתית הטוען כי "טוויטר" מאבדת "צייצנים" כבדים האחראים ל-90 אחוזים מהציוצים בזמן נתון. המסמך מגדיר צייצן כבד כמישהו שנכנס/ת שש או שבע פעמים ביום, ומצייץ לפחות שלושה או ארבעה ימים בשבוע. (מעובד מתוך "וואלה",

(29/11/2022

יש הטוענים שרשתות חברתיות מאפשרות תקשורת בקרב ציבור נמענים גדול ברחבי העולם ללא הגבלת מקום וזמן ובכך הן מהוות אמצעי להזרמת מידע חופשי. מנגד, יש הטוענים כי תופעה זו גורמת להפצת מידע לא אמין, לחשיפת פרטים אישיים ברבים, לגניבת זהויות ולהתמכרויות.

הביעו דעתכם בעניין זה תוך שימוש בשני (2) מושגים מתוך תוכנית הלימודים.

בכתיבתכם הקפידו על הרכיבים הבאים:

א. טענה - הצגת העמדה בעניין בבירור.

ב. הנמקה - הצגת שני (2) נימוקים, הכוללים מושגים וידע שנלמדו בשיעורים שבעזרתם תבוסס

טענתכם.